

Nopti pentru Fluturii Europeni 1. („1st European Moth Nights”), 13. –15. VIII. 2004, un bilanț științific (Lepidoptera: Macrolepidoptera)

REZBANYAI-RESER Ladislaus, KÁDÁR Mihály și VIZAUER Tibor-Csaba (transl.)

Abstract: 1st European Moth Nights, August 13th-15th, 2004, a scientific overview (Lepidoptera: Macrolepidoptera) (english translated by G. PETRÁNYI). – On behalf of the “József Szalkay Lepidopterological Society of Hungary” and the “Entomological Society of Luzern” (Switzerland) the first two authors organised an international event they called the 1st European Moth Nights (EMN) between August 13th-15th, 2004. On the given days, lepidopterologists were invited to simultaneously collect or observe nocturnal moths (Macroheterocera) at any European location of their choice, and report to EMN Headquarters the results obtained. The event set itself the basic goal of establishing contacts between moth-collectors in Europe, creating a geographically wide-ranging snapshot of the moths flying in the same period and drawing attention to moths in general, as well as to the high ratio they represent in the system of nature and their present protection requirements. – A total of 154 lepidopterists from 21 countries (in the highest numbers from Germany, the Netherlands and Hungary) took part in the event. 159 localities in 23 countries (most of them in Hungary, Spain and Germany) were involved. These localities cover Europe from England to Rumania, from Portugal to the Scandinavian countries, and from sea level (0 m) up to 1888 m, respectively. This way, 850 Macrolepidoptera species could be observed in these three days. This number is about 31 % of the total number of nocturnal moth species (Macrolepidoptera) known in Europe. – The authors direct attention to a whole series of human activity harmful to nature which is to be avoided if we want to save the nocturnal Macrolepidoptera fauna. A general prohibition on collecting is not a suitable means to serve this objective! – A fresh call for another three European Moth Nights (July 1st-3rd, 2005, April 28th-30th, 2006 and October 12th-14th, 2007) has been released and the organizers hope that European specialists participate in much higher numbers at these events. Information can be obtained at the addresses to be found at the end of this article. A list of participants, localities and the species observed will be published in tables. However, due to its large size, the table of the complete summary of results can be reached only at the indicated internet sites.

Abstract: În numele Societății Lepidopterologice Maghiare „Szalkay József” („Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület”, Ungaria) și a Societății Entomologice din Luzern („Entomologische Gesellschaft Luzern”, Elveția) autorii au organizat un program internațional de colectare/observare a fluturilor nocturne în perioada 13.-15. VIII. 2004 sub denumirea „Nopti pentru Fluturii Europeni 1.” („1st European Moth Nights” = „EMN”). În aceste zile, în diferite situri europene alocate după preferință, specialiștii au avut posibilitatea să colecteze sau să realizeze observații sincronizate asupra macrolepidopterelor nocturne (Macroheterocera), iar rezultatele să le trimită la centrul organizatoric. Obiectivele programului au fost următoarele: stabilirea de relații colegiale între colecționarii de fluturi nocturni din Europa, obținerea unei imagini de moment a lepidopterofaunei nocturne active în aceeași perioadă la o scară geografică largă, atragerea atenției asupra fluturilor nocturne și a ponderii lor în ecosistemele naturale, respectiv asupra cerințelor actuale de protecție. – În cadrul programului au participat 154 lepidopterologi din 21 țări (cei mai mulți din Germania, Olanda și Ungaria). Locurile de colectare au fost distribuite pe teritoriile a 23 de țări (cele mai multe în Ungaria, Spania și Germania). Aceste situri au fost distribuite în toată Europa, din Anglia până în România și din Portugalia până în țările scandinave, la altitudini cuprinse între nivelul mării (0 m) și înălțimea de 1888 m. Astfel în cele trei zile s-au semnalat în total 850 specii de macrolepidoptere, ceea ce reprezintă cca. 31 % din macrolepidopterofauna nocturnă europeană. – Autorii atrag atenția asupra unei serii de acțiuni antropice negative, care ar trebui oprite în scopul conservării faunei de fluturi nocturni. Interdicția generală de colectare a fluturilor nu este o rezolvare corespunzătoare în acest scop! – Sunt menționate perioadele pentru următoarele trei programe “Nopti pentru Fluturii Europeni 1.” (1.-3. iulie 2005, 28.-30. aprilie 2006 și 12.-14. octombrie 2007), cu speranța unei participări cât mai largi din partea specialiștilor europeni. Adresele de contact, la care se poate apela pentru informații, sunt date la sfârșitul lucrării. Lista participanților, a locurilor de colectare și a speciilor de fluturi semnalate, sunt date sub formă tabelară. Din cauza volumului foarte mare, tabelul cu rezultatele centralizate se pot accesa doar la adresele menționate de internet.

INTRODUCERE

În iunie 2004 Societatea Lepidopterologică Maghiară „Szalkay József” („Szalkay József Magyar Lepkészetű Egyesület”, Ungaria) și Societatea Entomologică din Luzern („Entomologische Gesellschaft Luzern”, Elveția) au inițiat o invitație comună, prin care au solicitat lepidopterologii europeni să participe activ în perioada 13.-15. august 2004 la un program denumit „Nopti pentru Fluturii Europeni ” („1st European Moth Nights” = EMN1). Organizarea, centralizarea datelor și evaluarea rezultatelor au fost realizate în cea mai mare parte de către cei doi autori.

Ideea originală a acțiunii „Nopti pentru Fluturi” provine probabil de la colegii englezi, care din anul 1999 au inițiat un program asemănător, denumit „Nopti Naționale pentru Fluturi” („National Moth Night”) (vezi de ex. la adresa de internet <http://www.nationalmothnight.info/>).

Esența acțiunii constă în: realizarea de observații și colectări asupra fluturilor nocturni în cât mai multe puncte din Europa, în prezența a cât mai mulți lepidopterologi în datele calendartice dinainte stabilite. Datele se centralizează într-o bază de date comună. Acest principiu se va menține în continuare și în programul anual organizat la nivel continental, denumit „Nopti pentru Fluturii Europeni”.

În continuare reproducem textul primului “Informări” atașat invitației de participare la această acțiune, în care este conturat ideile de bază a programului „Nopti pentru Fluturii Europeni”.

„Obiectivele programului urmăresc mai multe direcții:

- 1) În primul rând, considerăm ca fiind cel mai important: înființarea relațiilor colegiale și conlucrarea în echipă. În cadrul programului – chiar și pentru câteva zile – dorim să captăm la nivel european lepidopterologii, iubitorii ai naturii, și toate persoanele doritoare să participe la un vast proiect european.
- 2) Dorim să prezentăm o imagine de moment a speciilor de lepidoptere nocturne active într-o perioadă dată pentru o zonă întinsă, mai ales cu privire la speciile care necesită protecție, respectiv speciile considerate în mod tradițional migratoare.
- 3) În continuare dorim ca datele și rezultatele obținute, respectiv evaluarea acestora să fie puse la dispoziția publicului larg.

Cu privire la problemele tehnice pentru programul „Nopti pentru Fluturii Europeni”, pentru a facilita centralizarea și ordonarea acestora, vă rugăm ca datele, tabelele cu rezultate să fie realizate în felul următor:

- 1) În funcție de posibilități solicităm ca datele să fie trimise în tabele Excel, sau într-un format de tabel care permite aranjarea ulterioară a datelor. Datele sunt așteptate în principiu prin e-mail, acolo unde acest lucru nu este posibil, prin poștă la una din următoarele adrese.
- 2) Tabelele care urmează să fie trimise trebuie să conțină următoarele date (inclusiv datele evidențiate este obligatorie):
  - numele și adresa persoanei care trimite datele,
  - denumirea familiei, genului și a speciei observate (în această privință este recomandată folosirea celor mai utilizate liste, și anume Karsholt & Razowski 1996, respectiv Leraut 1997). – Programul se restrânge asupra fluturilor cunoscute în mod tradițional ca macrolepidoptere nocturne (Macroheterocera), deci inclusiv familiile Hepialidae, Cossidae, Limacodidae și Psychidae,
  - țara, regiunea, localitatea, locul exact, altitudinea, data, respectiv metoda de colectare (este important de menționat tipul becului folosit, iar în cazul capcanelor automate, tipul acestora),
  - frecvența (se poate da cu aproximație utilizând categoriile menționate în invitație, sau numărul exact de exemplare).

Pentru realizarea programului se evidențiază două cerințe foarte importante:

- 1) Pentru a realiza o bază de date corectă și credibilă, așteptăm date numai pentru speciile precis determinate. În cazul în care aveți dubii cu privire la apartenența specifică pentru unele exemplare, apălați la specialiști cu experiență, sau excludeți-le din acest tabel.
- 2) Următoarea cerință foarte importantă este respectarea nemijlocită a principiului protecției naturii. Nu este recomandată mai ales colectarea exemplarelor speciilor ocrotite, respectiv deteriorarea sau deranjarea excesivă a habitatelor.

Pentru realizarea programului așteptăm participarea organizațiilor și grupurilor entomologice, mai ales cele lepidopterologice, ale altor organizații sau asociații cu caracter de protecție și conservare a naturii, iubitorii ai naturii, respectiv persoanele care odată cu noi consideră că datele furnizate pot contribui la cunoașterea acestui minunat grup de insecte și al habitatelor acestora, respectiv la dobândirea respectului față de acest grup de viețuitoare și conservării acestora din partea societății umane.

În funcție de posibilitățile dumneavoastră, vă rugăm să mediatizați acest program. Persoanele care participă activ în această acțiune cu colectări sau observații, să informeze persoanele interesate, unitățile de învățământ, toți iubitorii naturii. Orice fel de inițiativă în această direcție rămâne la latitudinea participanților activi.

Prin acest program internațional dorim să îndreptăm, în mod repetat, atenția publicului asupra minunatei lumi ale fluturilor de noapte, și prin aceasta să conștientizăm faptul că, în lumea contemporană în multe locuri, fluturii au nevoie de protecția direcționată a omului.”

*****

În legătură cu restrângerea la grupul macrolepidopterelor nocturni (Macrolepidoptera) dorim să dăm următoarele explicații:

- Și în zilele noastre numărul lepidopterologilor care se ocupă cu studiul microlepidopterelor este foarte redus. De aceea am anticipat că am fi primit liste de specii foarte diferite, unele cu microlepidoptere, altele fără aceste specii, în acest fel evaluarea ar fi fost îngreunată.
- Am dorit ca numărul posibil de specii evaluate să nu depășească posibilitățile de prelucrare pe care le avem în prezent.
- Determinarea multor specii de fluturi nu este ușoară. Însă la microlepidoptere puteam ține cont de mult mai multe greșeli de determinare decât la grupul macrolepidopterelor. Nici chiar noi nu aveam posibilitatea să recunoaștem majoritatea posibilelor greșeli și să verificăm validitatea datelor la persoanele care au trimis asemenea date dubioase.
- În cercetările științelor naturii de fapt este indiferent ce grup este vizat. Cercetări se pot efectua după alegere la nivelul unui grup de specii, o familie, sau un grup de familii.
- Deși grupul „Macrolepidoptera” din punct de vedere evolutiv probabil nu este unitar și în prezent nu mai este recunoscut ca unitate taxonomică, totuși este un grup ușor de identificat din punct de vedere morfologic, grup care atât în literatura de specialitate cât și în metodologia de colectare este considerat grup unitar.

Invitația a fost mediatizată pe paginile web al societății maghiare și al primului autor, dar a fost preluată și de alți deținători de pagini web, respectiv a fost trimisă mai departe la lepidopterologi prin e-mail sau prin poștă. Pe parcursul lunilor august-septembrie-octombrie organizatorii au primit datele sub formă de listă de specii sau sub formă tabelară de la 154 de lepidopterologi. Unele dintre acestea au fost trimise corect și exact completate prin e-mail, numeroase liste au ajuns la organizatori tot prin e-mail, dar cu diverse lipsuri față de cerințe, lipsuri care ulterior au fost solicitate de la furnizorii de date și completate în listele deja trimise. Alte liste complete sau incomplete au fost trimise prin poștă, astfel organizatorii au fost nevoiți să introducă datele în baza de date pe calculator. Deși acesta a solicitat multă muncă care putea fi evitată, totuși organizatorii își exprimă mulțumiri tuturor acelor colegi care în măsura posibilităților au participat la această acțiune.

Listele individuale de specii în final au fost însumate într-un tabel comun, care poate fi vizionat în întregime pe adresele de internet mai jos menționate, fiind la dispoziția tuturor lepidopterologilor pentru cercetări ulterioare sau utilizarea lor în alte domenii. Se cere doar menționarea sursei.

Este important de menționat: fiecare furnizor de date este responsabil pentru corectitudinea datelor, atât pentru locurile de colectare, cât și pentru exactitatea determinării. Autorii s-au limitat doar la verificarea unor determinări problematice. Eventualele întrebări deci se vor adresa doar persoanelor care au furnizat datele, în funcție de necesități autorii facilitează colaborarea în acest sens.

PARTICIPANȚII

În acest program au participat în total 154 de lepidopterologi (tabel nr.1), în cele mai multe cazuri individual, dar și câte doi, trei sau chiar mai mulți colegi au fost prezenți la colectări/observări în același loc și dată.

Pe baza participanților sunt reprezentate următoarele 21 de țări (harta nr.1):

AT = Austria (3), BE = Belgia (2), BG = Bulgaria (3), CH = Elveția (9), DE = Germania (23), DK = Danemarca (3), EE = Estonia (5), ES = Spania (11), FI = Finlanda (4), FR = Franța (8), GB = Marea Britanie (11), HU = Ungaria (15), IT = Italia (11), MT = Malta (12), NL = Olanda (16), NO = Norvegia (1), PL = Polonia (2), PT = Portugalia (2), RO = România (10), SE = Suedia (2), SK = Slovacia (1).

Deci cei mai mulți participanți au fost din Germania (23, dar trebuie luat în considerare faptul că dintre aceștia 5 persoane au participat în afara teritoriului Germaniei). Germania este urmată de Olanda (16), Ungaria (15), Spania, Italia, Malta și Marea Britanie (11-11), România (10) și Elveția (9). Este evidentă participarea mai numeroasă în țările cu teritoriu mai restrâns, cum este de exemplu Olanda și Ungaria, îndeosebi Malta, unde probabil toți lepidopterologii au participat. Însă se observă și numărul redus al participanților în țările mai întinse, cum este de exemplu Franța sau țările scandinave.

Este important de menționat că în aceste zile 9 participanți au realizat colectări/observații pe teritoriul altor țări decât cea de proveniență. Deci trebuie reținut că participarea la această acțiune este posibilă – după preferință – oriunde în Europa (inclusiv Islanda), chiar și în cazul în care un doritor participant se află pe teritoriul unei țări străine, indiferent că aici își petrece vacanța, este în tranzit sau este în interes de serviciu.

Printre participanți trebuie cordial salutate și câteva DOAMNE, ele fiind reprezentate în număr redus în rândul lepidopterologilor!

MULȚUMIRI

În primul rând mulțumiri sunt adresate tuturor persoanelor care au participat activ la această acțiune – prin colectări sau observări – respectiv au furnizat datele obținute (vezi tabelul nr. 1). Alte mulțumiri revin și acelor colegi care au realizat traducerea invitației la programul „Nopti pentru Fluturii Europeni 1.” în limbile engleză, olandeză, franceză, italiană și română: DOBOS JÁNOS (HU-Budapesta), DOBOS ZSOLT (NL-Utrecht), FLAMIGNI CLAUDIO (IT-Bologna), SIERRO ANTOINE (CH-Flanthey) și VIZAUER T. CSABA (RO-Cluj-Napoca). – În continuare dorim să mulțumim unor colegi pentru ajutorul acordat organizatorilor prin coordonarea activă a programului pe teritoriul țării natale, sau cu orice altfel de ajutor, cu sfaturi, idei – astfel de mulțumiri revin în primul rând următoarelor persoane (ne cerem scuze dacă am omis pe cineva din listă): KISER KARL (CH-Sarnen), KOCSY GÁBOR (HU-Székesfehérvár), PÁL ATTILA (HU-Érd), PETRÁNYI GERGELY (HU-Budapesta), POLONYI VILMOS (HU-Budapesta) SÁFIÁN SZABOLCS (HU-Gyula), SAMMUT PAUL (MT-Rabat), SCHÄFFER ERWIN (CH-Luzern), TERRY RACHEL (GB-London), VIZAUER T. CSABA (RO-Cluj-Napoca).

Mulțumiri. Pentru ajutorul acordat în traducerea textului evaluării din limba maghiară în limba română, respectiv pentru parcurgerea și corectarea traducerii efectuate translatorul (Vizauer Tibor-Csaba) aduce mulțumiri domnilor Corduneanu Constantin (RO - Botoșani) și dr. Rákossy László (RO – Cluj-Napoca).

SITURILE CERCETATE

S-au realizat observații în 159 de situri (tabelul nr. 2). Acest număr nu este identic cu numărul participanților, pentru că în unele situri au participat mai multe persoane, alte persoane au participat în cele trei zile în mai multe situri. Numărul țărilor în care s-a participat (23) este mai mare decât cel al participanților, pentru că în două țări – Croația și Slovenia – a colectat un lepidopterolog german și nu lepidopterologi autohtoni. Aceste situri sunt răspândite în întreaga Europă, din Anglia până în România și din Portugalia până în țările scandinave, de la nivelul mării (0) până la altitudinea de 1888 metri.

Cele 159 de situri au fost distribuite în cele 23 de țări (harta nr. 2) după cum urmează:

AT = Austria (3), BE = Belgia (2), BG = Bulgaria (4), CH = Elveția (11), DE = Germania (17), DK = Danemarca (3), EE = Estonia (6), ES = Spania (18), FI = Finlanda (5), FR = Franța (9), GB = Marea Britanie (10), HR = Croația (1), HU = Ungaria (19), IT = Italia (13), MT = Malta (9), NL = Olanda (10), NO = Norvegia (2), PL = Polonia (3), PT = Portugalia (2), RO = România (9), SE = Suedia (1), SI = Slovenia (1), SK = Slovacia (1).

Cele mai numeroase situri cercetate au fost în Ungaria (19), urmată fiind de Spania (18 situri – dar trebuie luat în considerare faptul că din unele situri au fost furnizate foarte puține date!). În continuare urmează Germania (17), Italia (13), Elveția (11), Marea Britanie și Olanda (10-10), Franța, Malta și România (9-9).

În final menționăm țările de pe teritoriul cărora nu s-a furnizat date:

Albania, Andora, Insulele Baleare (ES), Bosnia-Herțegovina, Gibraltar (GB), Grecia, Irlanda, Islanda, Corsica (FR), Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Moldova, Monaco, Irlanda de Nord (GB), Rusia, San Marino, Sardinia (IT), Sicilia (IT), Cehia, Turcia, Ucraina, Belarusia, Iugoslavia și Cipru. – În aceste țări sunt cunoscuți mulți lepidopterologi consacrați. Nouă ne rămâne speranța ca în următorul program „Nopti pentru Fluturii Europeni” (vezi mai jos) să se „acopere” și aceste goluri.

PROBLEME DE DETERMINARE, PROBLEME DE COLECTARE

Așa cum am menționat în introducere, responsabilitatea determinărilor este atribuită furnizorilor de date. Autorii nu au avut posibilitatea să verifice personal fiecare determinare, sau să se informeze în legătură cu determinările dubioase. În câteva cazuri însă s-au solicitat verificări ulterioare, aceste dubii fiind adevărate. Determinările greșite au fost corectate, iar datele imprecise au fost eliminate din baza de date. În multe cazuri asemănătoare însă furnizorii de date nu au avut posibilitatea să verifice determinările; în legătură cu această problemă adăugăm câteva mențiuni.

Aceste mențiuni se referă în special la speciile dificil de determinat, specii care pot fi corect identificate numai pe baza armăturii genitale. În majoritatea cazurilor persoanele care au trimis date nu au menționat dacă determinările s-au realizat pe baza armăturii genitale sau nu. Din această cauză determinările pentru o serie de specii sunt privite cu rețineri. Dacă este nevoie, verificarea acestor date se poate realiza numai direct de la furnizorul datei respective.

În cazul prezentei liste de specii din baza de date EMN – la o primă vedere – următoarele specii înrudite sunt considerate problematice:

GEOMETRIDAE: *Ennomos* spp., *Nychiodes* spp., *Selidosema plumaria/brunnearia*, *Tephronia* spp., *Chlorissa* spp., *Cyclophora* spp., *Idaea* spp., *Thera variata/britannica*, *Horisme tersata/radicaria*, *Eupithecia* spp., *Chloroclystis* spp., *Macaria alternata/notata*;
NOTODONTIDAE: *Furcula* spp.;
NOCTUIDAE: *Acronicta cuspis/tridens/psi*, *Cryphia* spp., *Plusia festucae/putnami*, *Autographa* spp., *Abrostola* spp., *Cucullia* spp., *Shargacucullia* spp., *Amphipyra pyramidea/berbera*, *Heliothis virespila/maritima*, *Paradrina* spp., *Hoplodrina* spp., *Oligia* spp., *Mesapamea* spp., *Amphipoea* spp., *Chersotis alpestris/oreina*;
NOLIDAE: *Nola* spp., *Nycteola* spp.;
ARCTIIDAE: *Eilema complana/pseudocomplana*, *Eilema pygmeola/lutarella*, *Setina* spp., *Spilosoma lubricipeda/urticae* (cele două semnalări de *S. urticae* cu mare certitudine se consideră că sunt de fapt *lubricipeda* f. *paucipuncta*; așa sunt menționate și în tabel).

În viitor rugăm furnizorii de date să evidențieze pe listele sau bazele de date trimise separat acele specii care au fost determinate pe baza armăturii genitale. Pentru acesta tabelul planificat va avea o coloană separată.

Considerăm că din cauza problemelor de determinare participanții la program au omis din listele trimise specii probabil colectate sau observate. Din această cauză au fost semnalate puține specii din genurile *Idaea*, *Gnophos* și grupe înrudite, sau speciile din genul *Eupithecia*. Fiecare lepidopterolog ar trebui să încerce determinarea acestor specii pe baza armăturilor genitale, sau să solicite ajutorul colegilor mai experimentați în determinări, mai ales într-un asemenea program de anvergura „Nopti pentru Fluturii Europeni”.

Din păcate s-au ivit și alte probleme care influențează profund cercetările lepidopterofaunistice nocturne. Din anumite considerente mulți lepidopterologi aleg metoda conform căreia fluturii atrași de lumina artificială sunt doar „observați”, respectiv se notează pur și simplu cu aproximație, mai mult sau mai puțin exact numărul de exemplare, sau chiar se omite acest aspect. Prin această metodă doar în aparență se „ocrotește natura”, deoarece prin colectările efectuate într-o singură noapte nu se va extermina nici o specie de fluture, în schimb este o metodă relativ neștiințifică dacă nu există exemplare doveditoare.

Bineînțeles nu se pot captura toate exemplarele, sau nu pot fi reținute pentru colecție toate exemplarele colectate (însă în acest mod exemplarele colectate ar putea fi studiate și determinate mai atent și mai temeinic!). Nici exemplarele etalate și reținute pentru colecție nu se pot păstra „pentru veșnicie” nealterate. Dar dacă cineva realizează colectări lepidopterologice nocturne, se recomandă reținerea a 1-5 exemplare din fiecare specie dintr-un anumit sit de colectare, pentru a avea posibilitatea determinării și verificării ulterioare. Aceasta este valabil mai ales pentru asemenea acțiuni de genul „Nopti pentru Fluturii Europeni”. În multe cazuri problematice participanții la program nu au avut posibilitatea să realizeze verificări ulterioare, pentru că nu au capturat exemplare doveditoare, ci numai au notat specia respectivă!

O mare problemă a „cercetării științifice” este că nu pot fi delimitate granițele cercetării. De fapt orice ce se realizează pe baza unui anumit studiu de către om, respectiv astfel îmbogățește bagajul de cunoștințe, se consideră știință. Dar cunoștințe sunt și acele informații care nu reflectă realitatea. Acesta este o știință falsă. De aceea există o luptă continuă pentru separarea cunoștințelor greșite de cele valide. Dacă undeva se află un exemplar doveditor pentru o dată de colectare, atunci avem posibilitatea de a realiza verificări ulterioare. În schimb dacă s-a realizat doar o semnalare notată, atunci știința va aparține de domeniul crezului, ceea ce deja nu este știință. De aceea entomologia de multe ori se află la granița dintre seriozitate și joacă, pentru că 1) în majoritatea cazurilor nu este vorba de o chestiune de importanță vitală, 2) numărul extrem de mare al speciilor și exemplarelor de insecte face aproape imposibilă cercetarea lor fără omisiuni, și pentru că 3) multe persoane s-au ocupat și se ocupă numai din pasiune cu entomologie, la diferite nivele de ingeniozitate științifică, chiar dacă uneori cu seriozitate plauzibilă, ieșită din comun.

DESPRE REZULTATE

Sistematică, taxonomie și nomenclatură

Pentru realizarea listei de specii (sistematică, taxonomie și nomenclatură) s-a utilizat catalogul european KARSHOLT și RAZOWSKI („KARSHOLT, O. & RAZOWSKI, J., 1996: The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist. - Apollo Books, DK-Stenstrup”).

Pentru a realiza unitatea și integritatea bazei de date organizatorii au fost nevoiți să aleagă una dintre cele mai utilizate sistematice. Chiar și numele speciilor care au devenit valide numai după 1996 au fost date ca sinonime, însă lângă denumire s-a menționat această situație (“valid name”). Numărul de catalog unitar a facilitat simțitor prelucrarea datelor. Însă aceasta nu înseamnă că suntem în totalitate de acord cu sistematica menționată.

Speciile de „Macrolepidoptere” semnalate

Deși condițiile meteorologice au fost în multe locuri mai puțin optime și din această cauză probabil au participat mai puțini lepidopterologi decât s-a așteptat, în programul „Nopti pentru Fluturii Europeni 1.” cei 154 de participanți în 159 situri au semnalat în total 850 specii de „Macrolepidoptere” (= macrolepidoptere nocturne), incluzând și câteva subspecii însemnate, respectiv trei specii de fluturi diurni (tabelul nr. 4, harta nr. 3). Astfel într-o perioadă de numai trei zile calendaristice au fost observate nu mai puțin de 31 % din cele cca. 2730 „macrolepidoptere” europene prezente în catalogul KARSHOLT & RAZOWSKI din 1996. Tabelul sintetic cu date, pus la dispoziția celor interesați doar pe internet din cauza volumului (vezi adresele mai jos), cuprinde 6824 rânduri.

- Speciile semnalate din cele mai multe situri sunt următoarele:

Xestia c-nigrum L. (104), *Noctua pronuba* L. (81), *Cosmia trapezina* L. (73), *Autographa gamma* L. (71), *Idaea aversata* L. (63), *Mythimna albipuncta* D.SCH. (63), *Ochropleura plecta* L. (63), *Eilema complana* L. (55), *Peribatodes rhomboidaria* D.SCH. (54), *Rivula sericealis* SCOP. (53), *Amphipyra pyramidea* L. (53), *Mesoligia furuncula* D.SCH. (50), *Thalpophila matura* HUFN. (49), *Triodia sylvina* L. (48), *Apamea monoglypha* HUFN. (47), *Mesapamea secalis* L.(?) (47), *Hypena proboscidalis* L. (46), *Xestia baja* D.SCH. (46), *Epirrhoe alternata* O.F.MÜLL. (45), *Lymantria dispar* L. (45), *Mythimna ferrago* F. (44), *Phragmatobia fuliginosa* L. (44), *Agrotis segetum* D.SCH. (42), *Noctua janthe* BKH.(sp.? *janthina*-f.?) (41), *Agrotis exclamationis* L. (41), *Cosmorhoe ocellata*

L. (40), *Cryphia algae* F. (39), *Arctia caja* L. (39), *Axylia putris* L. (38), *Timandra comae* A.SCHMIDT (37), *Hoplodrina blanda* D.SCH. (36), *Hoplodrina ambigua* D.SCH. (36), *Phlogophora meticulosa* L. (36), *Lymantria monacha* L. (35), *Lacanobia oleracea* L. (34), *Scotopteryx chenopodiata* L. (33), *Pheosia tremula* CL. (33), *Cerapteryx graminis* L. (32), *Camptogramma bilineata* L. (31), *Craniophora ligustri* D.SCH. (31), *Emmelia trabealis* SCOP. (31), *Mythimna pallens* L. (31), *Mamestra brassicae* L. (30), *Euplagia quadripunctaria* PODA (30).

- Speciile semnalate din cele mai multe țări sunt următoarele (tabelul nr. 5):

Cosmia trapezina L. (18), *Idaea aversata* L., *Epirrhoe alternata* O.F.MÜLL., *Noctua pronuba* L. (17), *Rivula sericealis* SCOP., *Autographa gamma* L., *Amphipyra pyramidea* L., *Xestia c-nigrum* L., *Xestia baja* D.SCH. (16), *Mesoligia furuncula* D.SCH., *Ochropleura plecta* L., *Lymantria dispar* L., *Eilema complana* L. (15), etc

- Următoarele 16 specii (1,88 %) cel puțin dintr-un singur loc au fost semnalate cu o frecvență ridicată (specii foarte comune, 100-450 exemplare):

GEOMETRIDAE: *Macaria liturata* CL., *Alcis repandata* L., *Adactylotis gesticularia* HBN., *Aspitates gilvaria* D.SCH., *Cyclophora porata* L., *Scopula submutata* TR., *Idaea filicata* HBN.; NOCTUIDAE: *Cryphia algae* F., *Cosmia trapezina* L., *Mamestra brassicae* L., *Lasionycta proxima* HBN., *Xestia c-nigrum* L., *Agrotis segetum* L.; LYMANTRIIDAE: *Lymantria dispar* L.; ARCTIIDAE: *Eilema complana* L., *Eilema caniola* HBN.

- Următoarele 76 specii (8,94 %) cel puțin dintr-un singur loc au fost semnalate cu o frecvență ridicată (specii relativ comune, 30-99 exemplare):

HEPIALIDAE: *Triodia sylvina* L., *Gazoryctra fusconebulosa* DG.; THYATIRIDAE: *Ochropacha duplaris* L.; GEOMETRIDAE: *Calospilos pantaria* L., *Macaria notata* L., *Crocallis elinguaris* L., *Peribatodes secundaria* D.SCH., *Alcis repandata* L., *Hypomecis punctinalis* SCOP., *Ectropis crepuscularia* D.SCH. (= *bistortata* GZE.), *Adactylotis gesticularia* HBN., *Elophos dilucidaria* H.SCH., *Scopula umbelaria* HBN., *Rhodostrophia vibicaria* HBN., *Rhodometra sacraria* L., *Scotopteryx coelinaria* GRASL., *Sc.chenopodiata* L., *Xanthorhoe fluctuata* L., *Epirrhoe galiata* D.SCH., *Entephria caesiata* D.SCH., *Eulithis populata* L., *Chloroclysta citrata* L., *Ch.truncata* HUFN., *Hydriomena furcata* THNBG., *Aplocera praeformata* HBN., *Minoa murinata* SCOP.; NOTODONTIDAE: *Thaumetopoea processionea* L., *Th.pityocampa* D.SCH., *Pheosia gnoma* F., *Spatialia argentina* D.SCH.; NOCTUIDAE: *Cryphia algae* F., *Catocala nymphagoga* ESP., *Tyta luctuosa* D.SCH., *Hypena proboscidalis* L., *Autographa gamma* L., *Emmelia trabealis* SCOP., *Protodeltote pygarga* HUFN., *Odice jucunda* HBN., *Eublemma parva* HBN., *Oncocnemis confusa michaelorum* BESHK., *Helicoverpa armigera* HBN., *Platyperigea aspersa* RMBR., *Hoplodrina octogenaria* GZE. (= *alsines* BRAHM), *H.blanda* D.SCH., *Cosmia trapezina* L., *Apamea monoglypha* HUFN., *A.lateritia* HUFN., *Amphipoea crinanensis* BURR., *Discestra trifolii* HUFN., *Mythimna ferrago* F., *M.albipuncta* D.SCH., *M.impura* HBN., *M.unipuncta* HAW., *Cerapteryx graminis* L., *Tholera decimialis* PODA, *Axylia putris* L., *Diarsia dahlia* HBN., *Noctua pronuba* L., *N.janthina* D.SCH., *N.janthina* BKH. (= *janthina* f.), *Xestia c-nigrum* L., *X.baja* D.SCH., *X.ochreago* HBN., *X.xanthographa* D.SCH., *Agrotis puta* HBN., *A.exclamationis* L., *A.vestigialis* HUFN.; LYMANTRIIDAE: *Lymantria monacha* L.; ARCTIIDAE: *Miltochrista miniata* FORST., *Eilema lurideola* ZINCK., *E.complana* L., *E.caniola* HBN., *E.lutarella* L., *E.uniola* RMBR., *Spilosoma lubricipeda* L. (= *menthastri* D.SCH.), *Euplagia quadripunctaria* PODA.

Noutăți faunistice

Unul din obiectivele programului a fost de a semnală eventuale noutăți faunistice pentru o regiune, țară sau chiar pentru Europa. Aceste semnalări „autentice” excepționale sunt ca și sarea în bucate! Dar pentru acesta este nevoie de mai multă inițiativă și comunicativitate din partea colegilor lepidopterologi, care cunosc mai bine lepidopterofauna propriei țări decât noi. Din această cauză am reușit să realizăm trei raporturi mai detaliate despre asemenea situații, pentru că primul autor a lucrat mai mult la aceste raporturi, a descoperit mai multe detalii și a realizat completări.

1) Pentru fauna europeană „aproape nouă”, dar noutate faunistică pentru Malta:

- *Araeopteron ecphaea* (HAMPSON, 1917) (Noctuidae): SAMMUT, SEGUNA și BORG au semnalat această specie din Malta, fiind colectate 4 exemplare la data de 15. VIII. 2004, menționat fiind că specia *ecphaea* probabil este nouă pentru fauna Europei. – Această specie tropicală migratoare de „Macrolepidoptera” de talie mică, asemănătoare cu un microlepidopter nu figurează în catalogul lepidopterelor KARSHOLT & RAZOWSKI din 1996, dar a fost semnalată în repetate rânduri în Europa din 1987, mai exact în Grecia și Spania, inclusiv din Mallorca. Mai detaliat vezi: „FIBIGER, M. & AGASSIZ, D., 2001: *Araeopteron ecphaea*, a small noctuid moth in the West Palaearctic (Noctuidae: Acontiinae). – Nota Lepid., 24, 1/2: 29-35”, respectiv: „REQUENA, E., 2002: Noves dades sobre *Araeopteron ecphaea* (HAMPSON, 1914) a Catalunya (Lepidoptera: Noctuidae). – Butll. Soc. Cat. Lep., 88: 17-18”.

2) Specie nouă pentru fauna Bulgariei

- *Pandesma robusta* (WALKER, [1858]) (Noctuidae): semnalată de către STOYAN BESHKOV de pe litoralul Mării Negre, lângă Cape Kaliakra, Balgarevo (regiunea Kavarna), în data de 14. VIII. 2004. – Această specie tropicală migratoare, noctuid de talie mare, după datele din literatură este răspândită pe tot teritoriul Africii, din vestul și centrul Asiei până în India, însă a fost deja semnalată din Grecia, Creta, Malta, Sicilia, Spania, Portugalia și din Insulele Canare. Astfel semnalarea din Bulgaria nu a reprezentat o surpriză neașteptată. Deocamdată se presupune că semnalarea speciei *P. robusta* a fost posibilă unui exemplar migrator. – Literatură referitoare la acesta vezi de ex.: „FIBIGER, M., 1986: *Thria robusta* WALKER, 1857 nec *Pandesma anysa* GUENÉE, 1852, in Europe. – Nota Lepid., 9 (3/4): 175-178”, respectiv: „BELLA, S. & RUSSO, P., 1999: *Pandesma robusta* new to the Italian fauna (Lepidoptera, Noctuidae). – Esperiana, 7: 472.”

3) Musafir rar semnalat din Elveția:

- *Daphnis nerii* (LINNAEUS, 1758) (Sphingidae): semnalare realizată de către MARCEL & WALTER NIEDERBERGER din Göschenalp, 1750m (Göschenen, Kanton Uri, Elveția), 2004. VIII. 14. Această specie a mai fost semnalată cel puțin o dată din Alpii din zona centrală a Elveției. În momentul colectării întâmplător în zonă a fost prezent și primul autor (RÉZBÁNYAI-RESER), care în noaptea respectivă colecta în regiunea mai joasă a văii Göschener. – În ultimele decade *D. nerii* a fost semnalată de foarte puține ori din Centrul Europei, astfel și din Elveția. Dar această semnalare pentru specia *D. nerii* este și singura din cadrul prezentului program internațional. Ultima semnalare a speciei din Elveția provine din regiunea sudică a țării (Aeroporto-Stallone, Piano di Magadino, Tessin, 1986. X. 12., leg. L.RÉZBÁNYAI-RESER). Exemplarul mascul cu talie extrem de redusă semnalat din Göschenalp probabil se afla în migrație peste Alpi. Simultan și alte specii migratoare au zburat la lumină (*Autographa gamma*, *Apamea monoglypha*, *Heliolithis peltigera*, *Phlogophora meticulosa*, *Mythimna vitellina*, *Noctua pronuba*, *N. fimbriata*, *N. janthina* és *Xestia c-nigrum*). În regiunea mai joasă a văii Göschener în mod tipic aproape nici o specie migratoare nu a fost semnalată! – Despre ultima semnalare elvețiană a speciei *D.nerii* vezi: „RÉZBÁNYAI-RESER, L. (1990): Wieder einmal Oleanderschwärmer in der Schweiz (Lepidoptera, Sphingidae). – Atalanta, 21 (1/2): 65-67.”

Rhopalocere la lumină artificială

Este foarte interesantă apariția speciilor cu activitate diurnă la lumină artificială, mai ales din rândul rhopalocerelor. Despre acest fenomen primul autor deja a realizat o lucrare: „RÉZBÁNYAI-RESER, L. (1989): Lichtanflug von Tagfaltern und anderen tagaktiven Macrolepidopteren in der Schweiz (1972-1988) (Lepidoptera: Rhopalocera und Macroheterocera). - Nota Lepid., 12: 36-44.”. Și în cadrul prezentului program au fost semnalate câteva specii de rhopalocere la lumină artificială, și anume următoarele:

- *Lysandra coridon* PODA (Lycaenidae) (1): DE - Bayern, Weismain, Arnstein (leg. H. K. PRÖSE),
- *Lasiommata megaera* L. (Satyridae) (1): DE - Saarland, Hüttersdorf, Ludwig-Uhland-Str. 34 (leg. N. ZAHM & H. SCHREIBER),
- *Hipparchia fagi* SCOP. (Satyridae) (1): CH - Tessin, Tesserete, Gola di Lago (leg. L. RÉZBÁNYAI-RESER).

Mențiuni taxonomice

- *Cilix hispanica* PEREZ DE GREGORIO et al., 2002 (Drepanidae): această specie înrudită și foarte asemănătoare cu specia *C. glaucata*, cu răspândire foarte probabilă atlantomediterraneană (Peninsula

Iberică, Insulele Baleare, sudul Franței) a fost descrisă doar după apariția catalogului KARSHOLT & RASOWSKI 1996 - Vezi: „J. J. PÉREZ DE GREGORIO, X. JEREMIAS TORRUELLA, E. REQUENA MIRET, M. RONDÓS CASAS & F. VALLHONRAT I FIGUERAS (2002): *Cilix hispanica* sp.n., nuevo Drepanidae para la fauna Íbero-balear (Lepidoptera: Drepanidae: Drepaninae). – Bol. Soc. Ent. Aragon, 30: 33-36.“, respectiv: „R. MAZEL, J. YLLA & R. MACIA (2002): *Cilix hispanica* PEREZ DE GREGORIO & al., 2002, remarquable espèce morphocryptique nouvelle pour la faune de France (Lepidoptera, Drepanidae). – Revue de l'Association Roussillonnaise d'Entomologie, 11 (3): 81-87.“

- *Hyloicus maurorum* (JORDAN 1931) (Sphingidae): a fost semnalată din Catalonia (Spania) de către JORDI DANTART, JORDI JUBANY & SANTI VIADER, respectiv de către JOSEP YLLA & RAMÓN MÁCIA – Original acest taxon a fost descris ca subspecia taxonului *Hyloicus pinastri* L., de aceea nu figurează în catalogul KARSHOLT & RAZOWSKI din 1996, deși EITSCHBERGER et al. au ridicat la rang de specie taxonul *maurorum* încă în anul 1986 (vezi mai jos). Mai ales valvele armăturii genitale masculine sunt diferite în cazul taxonilor *pinastri* și *maurorum*, dar și ponta, larva și pupa diferă la cele două specii. Răspândirea taxonului *H. maurorum* se restrânge la zona NV a Africii (locus typicus), Peninsula Iberică și SV Franței. Însă în zona centrală și estică a Franței au întâlnit zone de hibridizare, dar relativ înguste și stabile. Probabil este vorba de două semispecii (semispecies) sau două subspecii genetic foarte diferențiate, care după glaciațiuni și-au reunit arealele și probabil în viitor se vor contopi. În legătură cu această temă vezi pe internet la adresa: http://tpittaway.tripod.com/sphinx/s_mau.htm, respectiv în literatură: „EITSCHBERGER, U., DANNER, F. & SURHOLT, B. (1989): Taxonomische Veränderungen bei den Sphingiden Europas und die Beschreibung einer neuen *Laothoe*-Unterart von der Iberischen Halbinsel (Lepidoptera, Sphingidae). – Atalanta, 20: 261-271.“

- *Diachrysia chrysitis* (LINNAEUS, 1758) & *tutti* (KOSTROWICKI, 1961) (Noctuidae): aceste două specii au fost introduse în baza de date după semnalările făcute de către participanți, însă nu a fost evidentă dacă într-adevăr fiecare coleg a diferențiat cele două specii sau cele două au fost introduse în liste sub denumirea „*chrysitis*”. În urma studiilor cu feromoni efectuate în ultima perioadă de timp statutul taxonomic al taxonului „*Diachrysia tutti*”, considerat ca specie de sine stătătoare de către mulți lepidopterologi, a devenit foarte îndoielnică. Pe baza cercetărilor efectuate cu capcane feromonale și studii morfologice se pare că cel puțin în Elveția feromonii speciilor *chrysitis* și *tutti* sunt în mare măsură selective, dar nici într-un caz în proporție de 100 %, morfologia externă la adulți respectiv armăturile genitale prezintă toate formele posibile de tranziție, din această cauză fluturii atrași de lumina artificială nu pot fi precis determinate. Aceste rezultate arată că cei doi taxoni nu sunt total izolate genetic, respectiv sunt capabili de hibridizări. Probabil este vorba de două subspecii aflate actual într-un proces de contopire. Cu ani în urmă URBAHN și LEMPKE deja adunau dovezi împotriva susținerii taxonului *tutti* ca specie de sine stătătoare, dintre acestea unele au fost și publicate. – În legătură cu această temă vezi: „PRIESNER, E. (1985): Artspezifische Sexuallockstoffe für Männchen von *Diachrysia chrysitis* (L.) und *D. tutti* (KOSTR.) (Lepidoptera, Noctuidae: Plusiinae). – Mitt. Schweiz. Entomol. Ges., 58: 373-391.“, respectiv: „RÉZBÁNYAI-RESER, L. (1985): *Diachrysia chrysitis* (LINNAEUS, 1758) und *tutti* (KOSTROWICKI, 1961) in der Schweiz. Ergebnisse von Pheromonfallenfängen 1983-84 sowie Untersuchungen zur Morphologie, Phänologie, Verbreitung und Oekologie der beiden Taxa (Lepid., Noctuidae: Plusiinae). – Mitt. Schweiz. Entomol. Ges., 58: 345-372.“

- *Noctua janthina* (DENIS & SCHIFFERMÜLLER, 1775) & *janthe* (BORKHAUSEN, 1792) (Noctuidae) (Diferențele morfologiei externe cele mai pronunțate dintre cei doi taxoni sunt următoarele: banda neagră la aripa posterioară a speciei *janthina* este foarte largă și este neagră în toată lățimea ei, chiar și la marginea anterioară a aripii. La taxonul *janthe* banda neagră a aripii posterioare este mult mai îngustă, iar spre baza aripii la marginea anterioară este portocalie pe o suprafață însemnată. Atenție: în publicația originală, MENTZER, MOBERG & FIBIGER, 1991, lângă o descriere corectă, din cauza unei greșeli de tehnoredactare figurile au fost schimbate, și astfel mulți lepidopterologi au fost duși în eroare!) Situația taxonomică la aceste două specii (respectiv și la a treia: „*Noctua tertia* MENTZER, MOBERG & FIBIGER, 1991“) este foarte asemănătoare cu cel prezentat la taxonii *chrysitis* și *tutti*. Probabil încă nu au fost studiați feromonii la taxonii *janthina*, *janthe* și *tertia*, dar au fost separați ca bona species pe baza morfologiei adulților. Pe baza unui studiu laborios al primului autor (RÉZBÁNYAI-RESER) trebuie menționat că cel puțin în cazul *janthina* și *janthe* între cei doi taxoni foarte frecvent există forme de tranziție, forme care nu pot fi determinate și clasificate precis cu nici o metodă. Probabil aceasta este valabil și pentru al treilea taxon (*tertia*). Pe de altă parte, la creșterile ex-ovo s-a dovedit că de la femele tipice de *janthe* – pe lângă

exemplare tipice de *janthe* respectiv forme de tranziție – s-au obținut și exemplare caracteristice pentru taxonul *janthina*, chiar și din același grămezi de pontă (publicație în pregătire). Încă nu s-au realizat experiențe simultane de încrucișări. – Acești doi taxoni au fost introduși în lista speciilor semnalate pe baza datelor primite de la participanți. Însă nu se știe dacă denumirile nu au fost inversate (vezi mențiunea de mai sus), sau cele două forme au fost corect identificate și nu semnalate sub denumirea *janthina*.

„EMN” ȘI PROTECȚIA FLUTURILOR DE NOAPTE

Prin acest program am dorit să orientăm atenția publicului larg asupra grupului de fluturi nocturni. Ar trebui arătat publicului larg că există și asemenea viețuitoare în sistemul naturii în masă enormă. Mulți participanți EMN au fost însoțiți și de laici, care au dorit să afle mai multe despre fluturii de noapte și lumea lor. Această posibilitate ar trebui și mai bine exploatată în viitor, și dacă se va reuși, centrul EMN ar trebui informat despre acest eveniment într-un raport concret.

Pe de altă parte încercăm să propagăm în cele mai variate moduri programul EMN în diversele țări atât în publicații de specialitate, cât și în presa scrisă. Toți colegii care au astfel de posibilități sunt rugați să mediatizeze acest program. Pentru acesta oricine are posibilitatea să utilizeze orice informație de pe internet sau date publicate, cu menționarea sursei.

S-au scris deja mii de pagini în cărți, reviste și articole despre problemele protecției naturii. Dacă și noi ne ocupăm cu această problemă, suntem nevoiți să ne concentrăm asupra esențialului.

Dar înainte de toate suntem nevoiți să insistăm accentuat, în repetate rânduri: în acest moment și fluturii de noapte au nevoie de protecție activă împotriva omului, dar cu implicarea lui. Însă rareori se întâmplă ca numai fluturii de noapte să necesite protecție. De obicei trebuie ocrotite comunități în care sunt prezente și lepidopterele nocturne. Rareori însă întâlnim situații când dintr-un anumit punct de vedere este necesară o protecție specială, sau fluturii pot fi utilizați ca specii indicatoare, indicând starea întregului habitat.

Interdicția de colectare pentru fluturii de noapte este eficientă și logică numai în cazuri speciale, în zone restrânse aflate sub regim de ocrotire generală. O interdicție generală, utilizată actual în mai multe țări, este doar o fațadă politică și în perspectivă contraproductivă. Cu asemenea aranjamente suntem doar liniștiți că am realizat ceva foarte „important”, în timp ce extirparea fluturilor de noapte se continuă în secret în fondul acestor aranjamente.

- O interdicție totală de colectare a fluturilor ar împiedica sau ar îngreuna munca de cercetare ale lepidopterologilor, persoane care în trecut erau mai ales amatori și nu profesioniști. De fapt cum este și azi, și sigur așa va fi și în viitor.
- Interdicția generală de colectare ar împiedica formarea unei noi generații de lepidopterologi, fenomen prezent deja în multe țări.
- Această interdicție generală, nu în ultimul rând, ar împiedica sau ar îngreuna semnificativ și munca depusă în slujba ocrotirii naturii de către lepidopterologi.
- Nu ar fi o rezolvare rezonabilă nici dacă s-ar recurge la eliberarea autorizațiilor de colectare. Pentru persoanele private obținerea unor astfel de autorizații ar produce neplăceri birocratice, pe deasupra ar și plăti o taxă pentru o muncă de cercetare neplătită. Banii sunt de fapt pretutindeni o lipsă pentru cercetătorii lepidopterologi.

Cele mai drastice efecte negative asupra lepidopterofaunei provocate de om, care ar trebui oprite sau cel puțin limitate, nu provin de la pușinii „colecționari” sau cercetători. În continuare dorim să prezentăm succint doar cele mai importante aspecte care ar trebui luate în considerare în ocrotirea naturii în general, dar mai ales în special pentru protecția comunităților de lepidoptere nocturne:

- a nu distruge sau otrăvi în mod mecanic biotopurile fluturilor de noapte,
- a nu facilita, mai bine a se împiedica fragmentarea biotopurilor naturale,
- a nu canaliza biotopurile naturale de apă curgătoare,
- a nu extirpa sau profund modifica vegetația higrofilă naturală,
- a nu deseca zonele umede,
- a nu iriga habitatele xerofile,
- a nu planta puieti în zone natural deschise,

- a nu se planta fără excepție poienile pădurilor,
- a nu defrișa pădurile naturale sau pălcurile de copaci dacă nu se replantează,
- a nu supraexploata și a nu se abuza cu exces de îngrășăminte în orice tip de pajiște,
- a nu se cosi de pe întreaga suprafață pajiștile și stufărișurile (se preferă utilizarea suprafețelor prin rotație),
- a nu se practica pășunatul pe teritoriul rezervațiilor cu arii restrânse sub pretextul „îngrijirii”,
- a nu extirpa gardurile vii și vegetația de ecoton de la marginile pădurilor,
- a nu distruge vegetația stratului ierbos al pădurilor respectiv vegetația poienilor,
- a nu introduce specii arboricole și arbustive alohtone sau neindigene,
- a nu se planta arbori și arbuști care nu se încadrează în caracterul general al biotopului respectiv,
- a nu facilita formarea monoculturilor de pădure,
- a nu facilita formarea pădurilor de aceeași vârstă (este preferat pădurile variate ca vârstă),
- a nu se îndepărta din păduri fără excepție copacii uscați sau îmbătrâniți,
- a nu se lăsa suprapopularea pajiștilor sau pădurilor cu fauna autohtonă,
- ..... și în ceea ce privește lepidopterofauna nocturnă:
- a nu instala iluminare publică în apropierea sau în interiorul habitatelor naturale, respectiv a elimina pe cele existente sau a reduce semnificativ. – Acest fenomen care a intrat în literatura de specialitate în urmă cu câțiva ani sub denumirea de „poluare luminoasă”, în decursul ultimilor 100 de ani a devenit treptat o problemă majoră care în mod sigur influențează semnificativ activitatea fluturilor de noapte. Nu atât însușirea luminii artificiale de a atrage insectele reprezintă problema majoră, pentru că aceste insecte nu zboară de la distanțe foarte mari la lumină. Cel mai periculos în acest sens este disturbarea activității (deplasare, hrănire, înmulțire) acelor viețuitoare care necesită întuneric, viețuitoare care treptat dispar din zonele luminate direct sau indirect (difuz) de sursele artificiale de iluminat.

Pentru toate aceste aspirații, fie la nivel local, național sau internațional, trebuie să învățăm să fim consecvenți, hotărâți și perseverenți. Dar trebuie să mai învățăm să știm să fim cumpătați, cel puțin deocamdată să fim mulțumiți și cu compromisuri, să încercăm să rezolvăm problemele pașnic, prin colaborare. Nu să luptăm împotriva agricultorilor, pădurarilor, proprietarilor de teren, fabrici, drumuri sau căi ferate, ci în măsura posibilităților să cădem de acord comun cu aceștea.

Numai dacă îndreptăm atenția asupra acestor probleme mereu și pretutindeni putem spera că încercările noastre mai repede sau mai târziu vor avea rezultate. Chiar și în cazul în care nu reușim să rezolvăm totul în mod optim și fluturii de noapte nu ne vor mulțumi strădaniile noastre. Dar vor exista fluturi, și anume pentru noi, lepidopterologi, dar și pentru cercetători!

PLANURI ÎN LEGĂTURĂ CU VIITORUL „EMN”

După reușita acestui proiect-pilot considerăm că este rațional să-l reorganizăm anual și în viitor. Ideea de a organiza de două sau trei ori în fiecare an a fost abandonată din diferite motive tehnice și sentimentale. Un astfel de motiv ar fi legată de volumul de muncă depusă, care în acest caz ar fi prea mare și aproape imposibilă de realizat, pentru că nu există persoane angajate pentru organizarea proiectului și evaluarea rezultatelor. Dar dorim să înlăturăm posibilitatea de a face din această acțiune o activitate „zilnică”, plictisitoare.

În acest spirit dorim să anunțăm următoarele trei programe „Noapți pentru Fluturii Europeni” pentru anii 2005-2007. Invitația va fi accesibilă din timp și pe internet. În măsura posibilităților vom anunța cât mai mulți colegi prin e-mail sau prin poștă.

După o deliberare temeinică s-au stabilit următoarele trei perioade:

2005: 1.-3. iulie

2006: 28.-30. aprilie

2007: 12.-14. octombrie

Pentru stabilirea acestor perioade s-au luat în calcul următoarele considerente: 1) pentru colectarea cu capcană luminoasă este nevoie ca faza lunii să fie prielnică, 2) să fie sfârșit de săptămână (vineri-sâmbătă-duminică), 3) să fie perioade în care avem posibilitatea să semnalăm comunități de fluturi nocturni foarte

diferite (pe de o parte am dorit să atingem o variabilitate mai mare, pe de altă parte lista totală a programului s-ar completa și cu specii active primăvara și toamna).

Organizarea programului și evaluarea datelor necesită un efort major. De aceea pentru unele regiuni geografice sau pentru unele țări am dori să găsim colegi responsabili („EMN-Ambassador”). Aceste persoane ar activa, organiza și coordina pe teritoriul lor pe de o parte, respectiv ar aduna, ar supraviza în măsura posibilităților și ar pregăti datele pentru baza centrală de date pe de altă parte. Așteptăm propuneri mai ales din țările unde nu există asemenea „EMN-Ambassador”. Acești responsabili trebuie să cunoască pe lângă limba oficială a țării de proveniență limba engleză sau germană (sau maghiară), respectiv să aibă posibilitatea de a comunica prin scrisori (e-mail) pe una dintre limbile menționate, respectiv de a realiza traducerea unor texte mai scurte în limba oficială a țării. Numele ambasadurilor EMN aleși respectiv locurile vacante vor fi în permanență accesibile pe paginile de internet ale EMN (vezi mai jos).

ANUNȚ

Rugăm pe toți colecționarii de fluturi de noapte și specialiștii lepidopterologi care citesc aceste rânduri să:

- 1) participe activ la programele planificate,
- 2) completeze integral cu date tabelele puse la dispoziție,
- 3) informeze din timp colegii cunoscuți despre acest program,
- 4) încerce să convingă alți colegi despre importanța participării la program.

COLECȚIONARI DE FLUTURI NOCTURNI! – UNDE SUNTEȚI?

Ținem necesar să subliniem cu fermitate: numărul aparent mare (154) de participanți la această acțiune lepidopterologică internațională fără constrângeri este relativă și de fapt puțin dezolantă. Foarte mulți lepidopterologi nici nu au reacționat la anunțul programului „Nopti pentru Fluturii Europeni 1”, mulți dintre aceștia chiar cunoștințe apropiate din cercul organizatorilor, deși multe persoane au fost informate în mod direct, iar un număr necunoscut de lepidopterologi au aflat indirect, prin paginile de internet sau de la alți colegi.

Probabil unele persoane nu au avut timp din motive personale sau oficiale, însă într-o perioadă de trei zile aceste probleme de fapt s-ar fi putut rezolva. Poate anumite persoane nu au luat în serios acest anunț, deși obiectivele programului au fost clar formulate și serios gândite. Poate unii, care oricum ocazional colectează sau utilizează capcane luminoase, efectuează observații asupra fluturilor de noapte și le notează, nu doreau să depună un minim efort în acest sens, deși nu era vorba numai de completarea unui tabel și trimiterea lui la centrul EMN. Multe persoane nu au participat din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, deși este cunoscut faptul că în astfel de condiții de multe ori se obțin rezultate satisfăcătoare. Și în cadrul acestui program au existat exemple în acest sens. Pentru un lepidopterolog este necesar uneori să îndure serioase „suferințe” pentru obținerea unor rezultate bune!

Sperăm foarte mult că după această primă încercare și evaluare mulți lepidopterologi europeni care nu au participat vor observa că numele lor nu este menționat în legătură cu această acțiune lepidopterologică colegială internațională, demnă de susținere, profundă, științifică. Sperăm la participarea activă a cât mai mulți lepidopterologi în următoarele programe „Nopti pentru Fluturii Europeni” planificate, respectiv facilitarea posibilității pentru persoanele interesate să aibă o introspectivă în această activitate. Sperăm acesta chiar dacă pentru responsabilii de organizarea acțiunii și evaluarea datelor va însemna mai mult efort și vor depune mai multă muncă.

CELE MAI IMPORTANTE ADRESE

În continuare punem la dispoziție cele mai importante adrese la care se pot găsi informații despre prezenta acțiune „Nopti pentru Fluturii Europeni 1” (2004), respectiv despre acțiunile planificate în viitor:

„Szalkay József” Magyar Lepkészetű Egyesület
<http://lepidoptera.fw.hu>

„Europäische Nachtfalternächte“

<http://www.european-moth-nights.ch.vu>

VIZAUER T. Csaba

Str. Gorunului 6/18., RO-400187 Cluj-Napoca (România)

vizauertcs@yahoo.co.uk

KÁDÁR Mihály

Zoványi J. u. 19/B/9, H-4033 Debrecen (Ungaria)

kadar.mihaly@mail.vpop.hu

inachis@axelero.hu

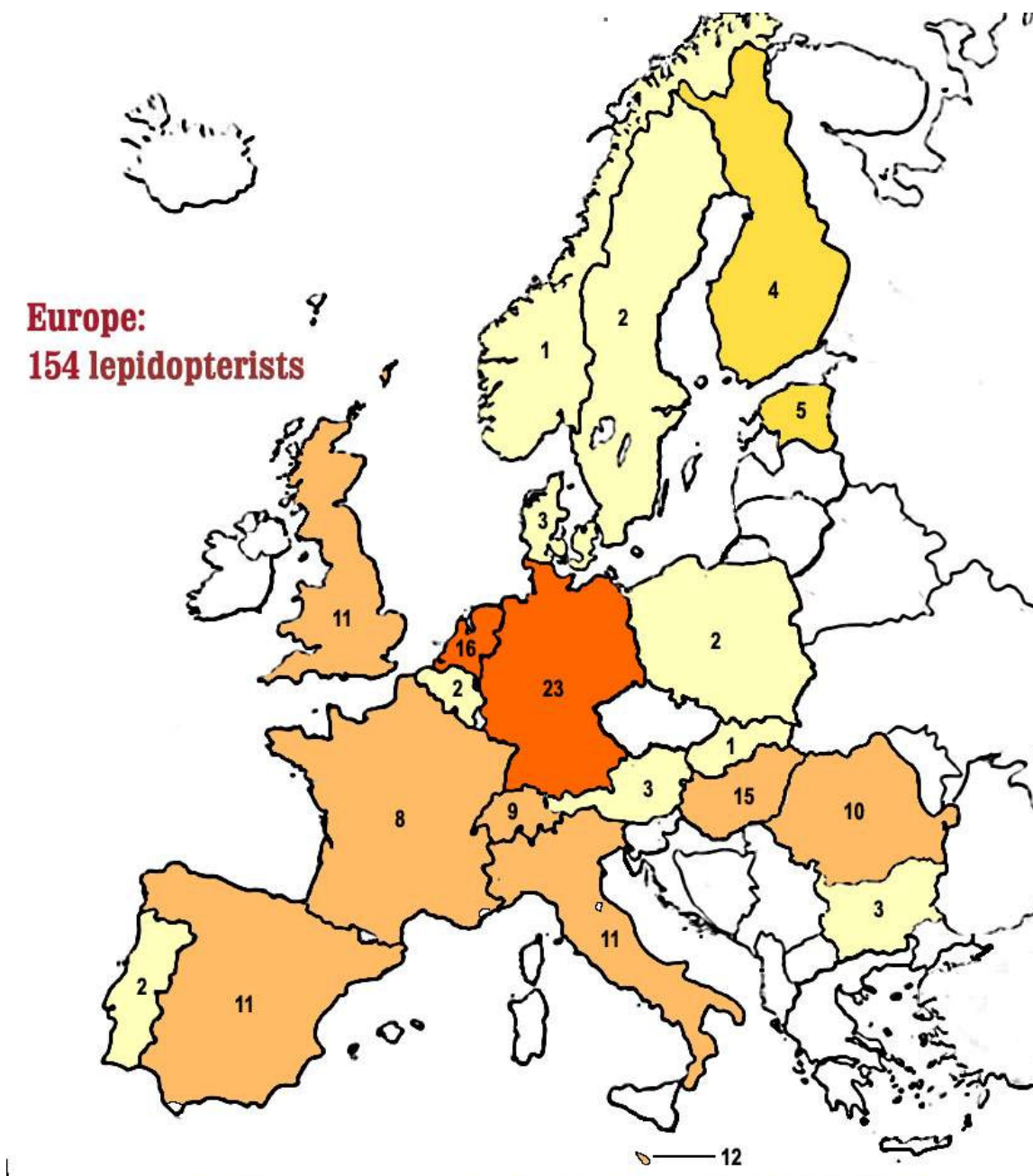
RESER Ladislaus (sau RÉZBÁNYAI László)

Natur-Museum Luzern, Kasernenplatz 6, CH-6003 Luzern (Elveția)

ladislaus.reser@lu.ch

http://www.geocities.com/reser_entomologie

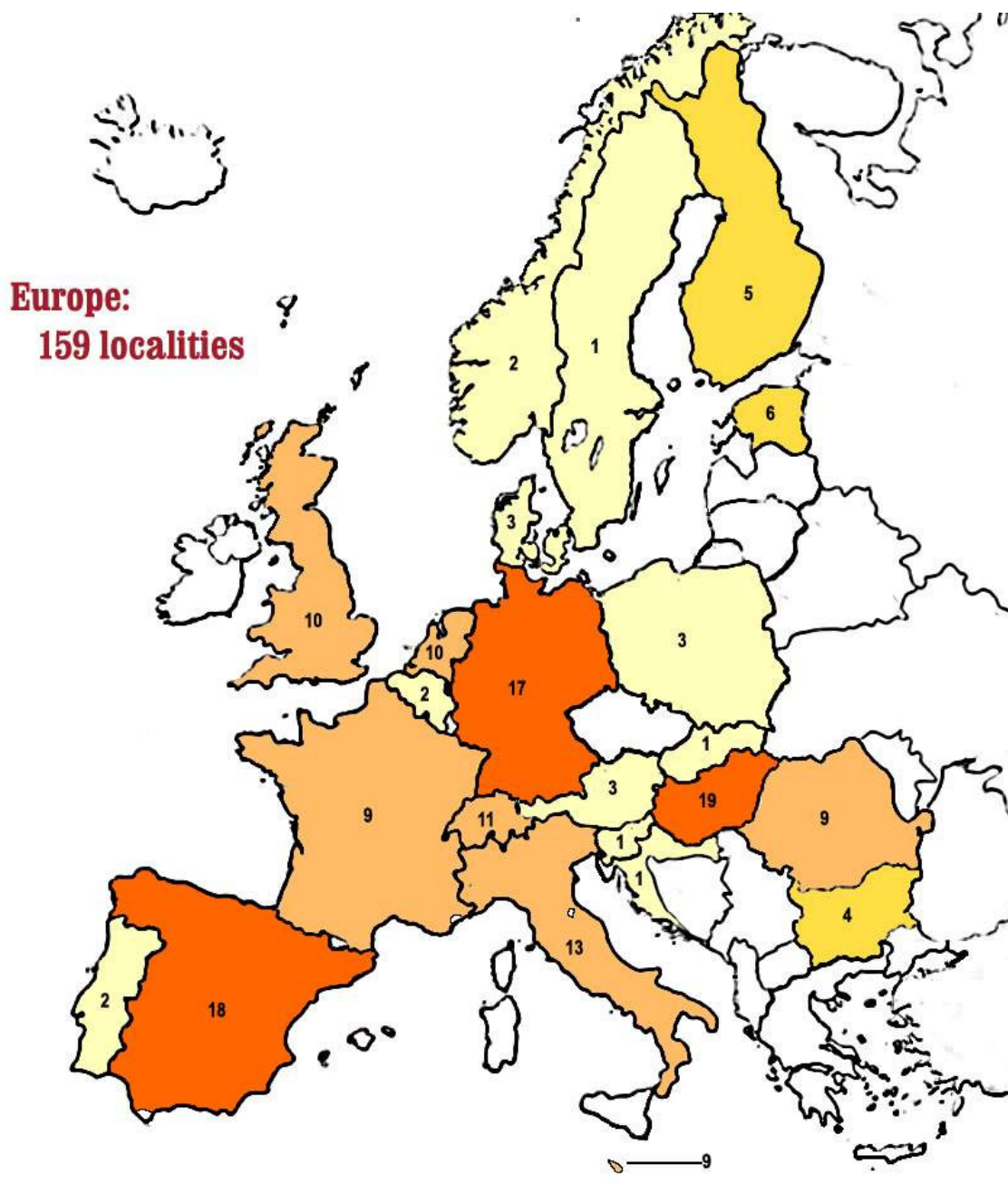
Harta nr. 1: Numărul participanților pe țări în programul „Noți pentru Fluturii Europeni 1”

1. European Moth Nights 13-15.8.2004

Map 1. Number of lepidopterists

Harta nr. 2: Numărul siturilor de colectare pe țări în programul „Noți pentru Fluturii Europeni 1”

1. European Moth Nights 13-15.8.2004

Map 2. Number of localities

